

Nr 245.

Av herr **von Heland**, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till förberedande åtgärder för mottagande av evakuerad civilbefolkning.

Statens utgifter ha under de senaste åren ständigt ökat i en omfattning, som är ägnad att inge oro. Man kan befara, att den tidpunkt kommer, då utgifterna icke längre kunna täckas genom skatter och lån utan en utspädning av valutan måste tillgripas. För att om möjligt förebygga en sådan utveckling är det nödvändigt att all möjlig sparsamhet iakttages. En mera omsorgsfull prövning av behovet måste ske innan nya anslag beviljas. Regeringen, som äger överblick över situationen och förfogar över utredningsapparatens möjligheter, har givetvis skyldighet att i första hand lägga fram besparingsförslag, men även enskilda riksdagsmän böra göra bruk av sin initiativrätt i detta hänseende för att få sina förslag prövade av riksdagen.

Studerar man driftsbudgeten finner man stora utgiftsökningar förutom på försvarsdepartementets huvudtitel särskilt även på socialdepartementets. I Kungl. Maj:ts nu för riksdagen framlagda proposition nr 305 med begäran om anslag på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42 ha äskats nya anslag även under denna huvudtitel. Här föreligger måhända en besparingsmöjlighet, som synes böra kunna utnyttjas. Bland anslagen för det civila luftskyddets behov har även begärts ett reservationsanslag på 3,100,000 kronor till förberedande åtgärder för mottagande av evakuerad civilbefolkning. Detta anslag synes emellertid vara av sådan natur, att det icke bör beviljas.

För att omhändertaga evakueringen av civilbefolkningen från tätbebyggda orter, som i händelse av krig skulle utsättas för särskilt stor fara för luftangrepp, har som bekant tillsatts en speciell kommission, statens utrymningskommission. Kristidskommissionerna ha givetvis synnerligen svåra och besvärliga uppgifter att sköta, och det är därför icke skäl att för hårt kritisera misstag och felgrepp, som ibland göras, men däremot förefaller det befogat att noggrannare skärskåda just utrymningskommissionens arbete. Man kan sätta ifråga, huruvida för denna kommissions kostnader och arbete erhålles ett resultat, som är av värde och vidare om det sätt, varpå kommissionen tänker lösa problemet om civilbefolkningens skydd mot luftangrepp, överhuvud är lämpligt och ändamålsenligt.

Den evakuering, som planlägges för att föra undan människor och djur samt materiella föremål av värde för försvaret och folkförsörjningen från krigsskådeplats, torde odisputabelt vara till nytta. Denna evakuering borde väl dock ej endast vad civilbefolkningen gäller gå ut på att undanföra äldre och barn från städer till bostäder i gårdar på landsbygden nära utrymningsorten utan

innefatta betydligt mera omfattande evakueringsproblem, så att de evakuerade transporteras till orter, där de undgå att beröras av de egentliga krigsoperationerna.

Däremot måste man ställa sig synnerligen tvivlande till värdet av det dyrbara planlägningsarbete, som utföres för att vid luftangrepp möjliggöra utrymning på det sätt, som här ovan skisserats. Man måste ställa sig den frågan, om de senaste krigserfarenheterna givit stöd åt den åsikten att civilbefolkningen bör evakueras från s. k. luftskyddsorter i den utsträckning man tidigare ansett riktigt. Är det verkligen lämpligt att tvinga åldringar och barn ifrån deras bostäder i städerna med luftskydd och skyddsrum ut till gårdar i närheten av städerna, där man saknar sådant skydd, och där kanske ett stort antal människor packas samman i samma rum utan möjlighet att ordna det någorlunda bekvämt och praktiskt ur förläggings- och förplägnadssynpunkt.

Det förefaller vidare anmärkningsvärt, att utrymningskommissionen beslutar utrymman på gårdar, där man på eget initiativ frivilligt ordnat inkvartering för släktingar och vänner. Dessa personer få härigenom icke möjlighet att själva ordna sin evakuering, vilket annars hade kunnat ske. Då den frivilliga evakueringen sker på de flyttandes egen bekostnad, innebär kommissionens förfaringssätt en onödigt utgift för det allmänna. Vidare är det tänkbart, att dessa frivilligt evakuerade skulle kunna lämna arbetshjälp åt gårdens skötsel, vilket man icke med säkerhet kan beräkna, om ägaren tvingas ta emot personer, om vilkas kompetens för jordbruksarbete han ingenting vet. Då ägaren vid mobilisering sannolikt mister sin ordinarie personal helt eller delvis, vore det givetvis av värde, om denne på förhand visste att han kunde erhålla hjälp av frivilligt utflyttande vänner och bekanta (åldringar och barn).

Med stöd av vad ovan anförts hemställer jag,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts i propositionen nr 305 angående utgifter å tilläggsstat I till riksstaten under budgetåret 1941/42 på socialdepartementets huvudtitel under punkt 15 äskade reservationsanslag på 3,100,000 kronor till förberedande åtgärder för mottagande av evakuerad civilbefolkning.

Stockholm den 28 oktober 1941.

Erik von Holand.